

Aleg. 192

Sprawozdanie

Komisji solnej o czynnościach krajowego biura sprzedaży soli.

Wysoki Sejmie!

Komisja solna przystępuje do zdania sprawy Wysokiemu Sejmowi o czynnościach biura sprzedaży soli przy Wydziale krajowym za rok 1906 z tem samem zadowoleniem, z jakim począwszy od roku 1894 stwierdzać jej przychodziło z roku na rok ustawiczny rozwój pomyslny tego przedsiębiorstwa krajowego, ciągle doskonalenie się jego organizacyi — z wielką korzyścią dla całej ludności kraju, z zyskiem dla funduszu solnego i z chlubą dla autonomicznej administracyi.

Na te pomyslnie pod każdym względem wyniki organizacyi sprzedaży soli pod zarządem Wydziału krajowego składa się współdziałanie rozmaitych czynników.

W pierwszym rzędzie naturalnie zawdzięczać je należy energii i sprawności tego zarządu, jego prawdziwie kupieckiej przedsiębiorczości i ruchliwości, przy nierównanej zręczności w pokonywaniu lub omijaniu napotykaných trudności.

Lecz ze sprawiedliwym uznaniem podnieść także należy chętną życzliwość, z jaką krajowy zarząd sprzedaży soli spotyka się u wszystkich organów rządowej administracyi monopolu solnego — tak w kraju, jakoteż u władz centralnych we Wiedniu. Zapewne, że główną pobudką tej przychylności c. k. władz skarbowych dla naszego krajowego zarządu sprzedaży soli jest zaufanie w jego rzetelną użyteczność dla ogółu ludności — a więc poczucie, iż z pewnością każde jego żądanie jest uzasadnione istotną potrzebą i leży w interesie dobra publicznego. Lecz nie zawsze i takie żądania znajdują u niektórych organów rządowych chętny posłuch. Komisja solna poczuwa się przeto do obowiązku wyrazić wdzięczność i uznanie c. k. zarządowi monopolu solnego za chętnie zawsze uwzględnianie w możliwych granicach wszystkich żądań, zmierzających do udogodnienia ludności naszego kraju warunków zaopatrywania się w sól.

W ubiegłym roku, do którego odnosi się niniejsze sprawozdanie, pobrał Wydział krajowy z c. k. salin ogółem przeszło 7.500 wagonów rozmaitych produktów solnych — soli warzonki, soli kamiennej, soli bydłowej i kainitu, łącznej wartości około 11 milionów koron. Zaopatrywanie zastępstw do sprzedaży soli w potrzebny im zapas towaru jest widocznie dobrze zorganizowane i należycie kontrolowane, skoro w wypadku wywołania przez prywatnych spekulantów w lecie r. z. sztucznego popłochu pomiędzy ludnością niektórych okolic wschodniej części kraju pogłosem o groźącym niby wstrzymaniu dowozu soli wskutek powszechnego strajku rolnego — krajowy zarząd sprzedaży soli manewr ten od razu udaremnił, a gdy w ciągu tegorocznej zimy z powodu zasp śnieżnych w całym kraju wszelka komunikacya doznała przeszkód niezwykłych, krajowe magazyny soli i zastępstwa do jej sprzedaży, tylko w wyjątkowych wypadkach wyczerpały swoje zapasy, i ludność nie była narażoną na dowolne podnoszenie cen soli w handlu drobiazgowym, jak to dawniej przy podobnych okazyach w regule zdarzało się.

Krajowy zarząd sprzedaży soli przeprowadził w tym roku szczęśliwie do końca usiłowania swoje w dwóch bardzo ważnych kierunkach — mianowicie zabiegi, przez szereg lat podejmowane o wywołanie w kraju produkcji papieru, potrzebnego do pakowania soli, ażeby nie było potrzeby sprowadzać ten papier z obcych krajowych fabryk, i starania o to, ażeby w zachodnich powiatach, w rejonie soli kamiennej, mogły być zastępstwa Wydziału krajowego do sprzedaży soli tak samo zorganizowane, jak są we wschodnich powiatach urządzone zastępstwa do sprzedaży soli warzonki.

Dostarczanie papieru do opakowywania soli, wyrabianego w kraju, udało się Wydziałowi krajowemu zabezpieczyć sobie w warunkach tak pomyślnych, jak dawniej nie przypuszczano nawet, ażeby to było możliwem. Bez żadnego finansowego przyczynienia się funduszu solnego urzędową została w tym celu w Diatkowcach pod Kołomyją papiernia w bezpośredniem sąsiedztwie drugiego zakładu, w którym się przykrawuje i zeszywa kartony do pakowania topek soli warzonki, tudzież mielonej soli kamiennej w przepisanych wymiarach jednolitych. Oszczędność na papierze krajowym wynosi dla funduszu solnego około 19.000 K rocznie, a obie fabryki, t. j. papiernia i kartoniarnia zatrudniają stale już teraz 180 robotników.

Dokonane z początkiem r. 1906 nabycie na własność krajowego funduszu solnego dwóch młynów do mielenia soli kamiennej w Bochni i Wieliczce, których konkurencya nie dopuszczała dotychczas do jakiegokolwiek organizacji, zapewniającej ludności należyta cenę i ochronę przed domieszkami fałszującemi gatunek soli — usunęło od razu tę konkurencję. A gdy nadto Wydział krajowy zawarł z najsilniejszymi firmami solnemi w Bochni i Wieliczce układ, względem podziału rejonu zbytu soli — mógł on opanować o tyle zbyt soli kamiennej, która w Galicyi się rozchodzi, że sprzedał jej około 1.100 wagonów, gdy w latach poprzednich sprzedawał 200—300 wagonów.

Pozostaje jeszcze tylko do usunięcia konkurencya magazynów dla sprzedaży soli, utrzymywanych na stacyach c. k. kolei państwowych pod zarządem c. k. Ministerstwa kolejowego. Wydział krajowy wdrożył starania o przejęcie tych magazynów w swój zarząd. Gdy jednakowoż dotąd nie otrzymał stanowczej w tej sprawie odpowiedzi wnosi Komisyja solna, ażeby Wysoki Sejm raczył przypomnieć ją c. k. Rządowi.

Tak samo popiera Komisyja zdanie Wydziału krajowego, iż należałoby starać się u c. k. Rządu o przyznanie kredytu dłuższego niż półroczny także i dla soli kamiennej, aby z zysku, z tego przedłużonego kredytu czerpanego, można było pokryć przynajmniej część kosztów pakowania soli kamiennej w kilogramowe pakiety.

C. k. Rząd uwzględnił żądanie, wyrażone przez Wysoki Sejm i urządził produkcję soli bydłcej w salinie kosowskiej, wskutek czego fundusz krajowy solny będzie uwolniony od strat, na jakie był narażony przez kruszenie się soli topkowej podczas transportu furmankami włościańskimi z żupy w Kosowie do najbliższej stacji kolejowej, oddalonej o kilkanaście kilometrów.

Dotąd jednakowoż nie ustały nieprzyjemności, wynikające dla krajowego zarządu sprzedaży soli przez konkurencję prywatnych handlarzy, wskutek manipulacji ich solą bukowińską, sprowadzaną do Galicyi z Kaczyki. Ażeby przeto kres położyć tym sztuczkom konkurencyjnym, nie ma innego sposobu, jak starać się uzyskanie pewnego kontyngentu soli z Kaczyki co walkę konkurencyjną prywatnych handlarzy z Wydziałem krajowym za pomocą soli kaczyckiej uczyniłoby niemożliwą.

W salinie kałuskiej przedsięwzięto adaptacje, które uczynią możliwem znaczne zwiększenie produkcji kainitu, czem zaspokoi się w zwiększonej mierze wzrastający ustawicznie popyt rolników o nawozy sztuczne z soli potasowych. C. k. Rząd prowadzi studia w tym kierunku, ażeby zaprowadzić w Galicyi fabrykację skoncentrowanych soli potasowych. Życzyć należy, ażeby te studia doprowadziły do pomyślnych wyników. Spełniłby się tym sposobem ważny postulat naszego rolnictwa.

Zupełnie słuszne i ze wszech miar są uzasadnione starania o to, ażeby zarządy salinarne ponosiły pewne ofiary na rzecz tych miejscowości, gdzie istnieją żupy solne. Żupy jako zakłady rządowe nie opłacają bowiem podatków a przeto i dodatki do podatków na lokalne potrzeby ich nie dosięgają. Analogicznie jak monopolowe fabryki tytoniu dobrowolnie ponoszą pewne ofiary na cele lokalne, po-

winien także c. k. zarząd monopolu solnego przyzwolić na to, ażeby miejscowości, w których istnieją żupy solne, doznawały z tego jakichś korzyści, jak np. ażeby otrzymywały z salin jakiś datek na utrzymanie szkół, na koszt utrzymania ulic i placów, na oświetlenie i t. p.

Przydzieloną Komisji solnej do sprawozdania petycję adjunkta Biura solnego, p. Ludwika Marcinkiewicza o zaliczkę na płacę załatwiamy wnioskiem zgodnym z tem, co wnosi w sprawie p. Marcinkiewicza Wydział krajowy.

Petycję p. Maryi Gerard-Festenburgowej, wdowy po funkcyonaryuszu zarządu sprzedaży soli o dar z łaski załatwiamy wnioskiem takim samym, jak w poprzednich sesyach.

W myśl uwag powyższych Komisya solna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie sprzedaży soli Sejm przyjmuje do wiadomości.
2. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przyznał Wydziałowi krajowemu dłuższy kredyt niż półroczny w rachunku sprzedaży soli kamiennej.
3. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby utrzymywane dotąd pod zarządem c. k. kolei państwowych magazyny dla sprzedaży soli na niektórych stacyach c. k. kolei państwowych zwinął, i odstąpił tę sprzedaż Wydziałowi krajowemu.
4. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przyznał Wydziałowi krajowemu galicyjskiemu odpowiedni kontygent soli do poboru z c. k. saliny w Kaczyce na Bukowinie.
5. Sejm ponawia wezwanie, ażeby c. k. Rząd starał się o ogólne niżenie cen soli — tak warzonki, jakoteż i soli bydłowej.
6. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby nie ustawał w staraniach o zaprowadzenie w Galicyi fabrykacyi skoncentrowanych soli potasowych — ewentualnie przy współdziałaniu Wydziału krajowego.
7. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przyzwolił na pewne świadczenia c. k. salin na rzecz tych gmin, w których żupy solne istnieją.
8. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia adjunktowi biura solnego, p. Ludwikowi Marcinkiewiczowi z fundnszu solnego zaliczki na płacę w kwocie 4.000 koron spłacalnej w 120 ratach miesięcznych i zabezpieczonej policą asekuracyjną.
9. Sejm przyznaje pani Maryi Gerard-Festenburgowej, wdowie po urzędniku krajowego zarządu sprzedaży soli jednorazowy dar z łaski w kwocie 400 koron.
10. Petycyje Ls. 214 i 234 gmin Hołyń i Kropiwnik w sprawie pozwolenia na czerpanie surowicy solnej hodowcom bydła z tychże gmin, odstępuje się c. k. Rządowi do uwzględnienia.

Zastępca przewodniczącego:

Korytowski.

Sprawozdawca:

Merunowicz.

